

moralnih zakonov z bivanjem Boga dokazuje; ali ako se iz pripisa ali prištevanja (Imputabilität) človeških del svoboda dokazuje.

c) Posrednji dokaz v krogu postane, ako se istina dokaznih razlogov s pomočjo srednjih pojmov izvaja iz dokaznega sode. N. pr.: Istina dokaznega sode *A* izvede se iz *B*, *B* iz *C*, *C* iz *D*, *D* iz *E*, in *E* zopet iz *A*.

C. Glede dokazne oblike.

1. Ako dokaz nema oblike pravilnih sklepov, to je, ako se dokazuje brez ozira na logično obliko, ali ako se v dokazu pravilni sklepi krivo rabijo, kakor n. pr. sklep iz posledka na razlog (*sofisma consequentis*).

2. Ako med dokaznimi razlogi in dokaznim sodom ni logične zveze, vzročil se je skok v dokazu (*saltus in probando*). To se dogaja navadno, ako se sklep izvaja brez potrebnih dokaznih razlogov. N. pr.: Ta kazen je pravična, tedaj se bo učenee poboljšal.

3. Pogrešni dokazi radi quaternio terminorum. Najnavadnejši so:

a) *Sofisem ex accidente* (παρά τὸ συμβεβηκός), zmemba znaka s svojim pojmom, in tako osniva se sklep samo na enem znaku. N. pr.: Duša je neumrljiva; duša je del človeka, tedaj je človek neumrljiv. Vse, kar človeka omami, je strup; vino človeka omami; tedaj je vino strup.

b) *Sofisem a dicto secundum quid ad dictum simpliciter*. Ako rabimo isti pojem sedaj v občem, sedaj pa v posebnem zmyslu. N. pr.: Kdor istino govori, ni lažnjivec; ako lažnjivec prizna, da je lažnjivec, tedaj istino govori; tedaj lažnjivec ni lažnjivec. Kdor nekaj ima, je posestnik; kdor je posestnik, ima vse; tedaj kdor ima nekaj, ima vse.

4. *Sofisma secundum plures interrogationes ut unam*, to je združenje več prašanj v eno, na katero se samo z enim odgovorom odgovoriti ne more. N. pr.: Cigan prašan, ali je cigan, more odgovoriti: sem in nisem, ker po plemenu sem cigan, ali ker ljudij ne varam, za to nisem cigan. (Dalje sledi.)

Listek.

Predpustni običaji v ptujski okolici.

„Oj ti pust, ti čas presneti,
Da bi mi ne prišel v drugo!“
(Preširen.)

Kurent, staroslovanski bog norčij in dobre volje svojega pomena pri sedajnih Slovencih ni popolnoma izgubil. On ima še vedno svoje stare pravice in treba ga je dostojno obhajati. „Velika pratika“ prinese nam tega čudnega svetnika v tako čudni podobi namalanega, da človek v istini ne vè, je li resnica ali ne, kar pravi g. Trdina v „Verskih bajkah na Dolenjskem“, da sedi Kurent v malih nebesih za durmi na otepu slame, — pardon na svojem plašču, zraven krače mesa in bokala dobrega vina.

Med ljudstvom je še veliko navad in običajev, katere prehajajo od roda do roda, ter se ne izgube, čeprav jih je zob časa uže precej pohabil in oglodal.

Med take prištevamo tudi predpustne običaje. Kako stari so ti, s tem se z našimi mitologi ne bomo pričkali; radi jim pustimo njihove trditve, saj za par let sem ali tje, ni vredno, da bi si človek glavo belil. Najbolje nam je v tem naš Boris Miran zagodel:

„Pustimo že tiste starinske smeti,
Nič prida v njih ne najdemo zá-se;
Recimo: Slovenije bilo ni,
Slovenija bodi! — Na večne čase!“

Toda k pustu!

Uže štirinajst dnij pred pustom najde se v vasi kaki fant, ki si priveže na dolgo palico kos vrvi, na katero splete nekaj niti svile. S tem bičem vsako večer z veliko silo zamahuje in pok, ki pri tem nastane, razlega se daleč okoli čez domačo vas. To je tako imenovano „pokanje fašenka“. Pustni pondeljek imenuje se „mali“, torek pa „veliki fašenk“. V pondeljek je navadno od pusta še malo videti, ker vse se za torek pripravlja.

V torek na vse zgodaj se uže razlega pokanje fašenka. Vendar ostane do okoli desete ure vse mirno. Sedaj se uže semtertje prikazuje kaki „vandracev“ z krošnjo na strani. Ta gre od hiše do hiše, ter prosi za dar. Človek komaj razloči, da je to domačin, ki se je le preoblekel v tujega popotnika.

Ne dolgo za tem pribeže in prikriče od enega konca vasi „orači“. Ti so lepo oblečeni fanti do 18 let. Na hrbtu imajo navskriž privezane svilnate robce, klobuk je pa ves preprežen s svilnatimi trakovi, kateri daleč od njega brne. Kakih 5 do 8 fantov vleče majhen plug. Te spremlja eden, ki je preoblečen v grdo staro babo s košem ali canjico, v katero darove pobira. Čez ramo ima ta poberač majhne grablje. Za obrambo oračev spremlja celo četo po eden „kurent“.

Ti orači vlečejo plug v dvor vsake hiše, beže tam z njim večkrat v okrog, pri tem kako pesen kričeč; kurent pa „pluži“ to je, on drži plug za ročaja in orje po dvorišču okrogle brazde. V te brazde vseje „poberač“ „repno seme“ — navadno pesek — pograblja z grabljami, ter pravi: „Sejemo vam repno seme, iz katerega vam bo prav debela repa izrastla! Da se pa to zgodi ne smete na noben način pozabiti za debelo repo plesati in nam veliko daru dati!“ —

Cvet vse pustne zabave, vsaj za otroke je „kurent“. Pust brez kurenta, to bi bilo huje, kot juha brez soli. Kurent je preoblečen fant, ki ima kožuh iz ovčjih kož naopak oblečen, tako, da je kosmati del zunaj. Na glavi ima „kurentovo kapo“. Ta je zadaj kosmata, spredej na licu pa je iz starega usnja, katero je navadno belo pobarvano. Na usnju so izrezane oči in usta; nos pa je prišit. Tudi v ustih je prišit košček rudečega sukna, tako imenovani „jezik“. Na glavi ima kapa velike roge po kroju ogerskih volov iz usnja ali klobučine; na konceh rogov pa še po eno gosje peró. Tako kapo dé si „kurent“ na glavo. Uže v tem je videti, kot bi ravnokar iz pekla pobegnil. Da se uže od daleč sliši, ima na hrbtu privezan kravji zvonec in da ni brez brambe, ima v rokah močen drog, na čega koncu je pribita cela ježeva koža. Tako korači mastito in mogočno po vasi, ko bi se bil z samim luciferjem pobratil. Otroci se ga seveda boje, ježevica še bolj kot njega, pa vendar beže vsi za njim. Ako se pa za katerim zaleti, je pa krik in beg, da je joj.

Popoldne prijašejo navadno „maškori“. To so v lepo žensko obleko oblečeni fanti, ki so si praznje oblačilo od deklet izposodili. Jašejo pa iz ene vasi v drugo, ter gredo potem kam plesat. Večkrat se tam napijejo in stepejo, tako da pridejo z raztrgano in umazano obleko domov.

Ne dolgo za tem prikolovrati „gambela“. To predstavljata dva moža eden za drugim, ki nosita čez ramo nekako streho, čez katero je pokrita rjuha. Prednji ima v rokah z platnom obšit drog, na katerem je napravljena lesena glava. Z motozom dá se spodnja čelust semtertje vlačiti. Na hrbtu te

„človeške živali“ je narejen iz cap majhen fant, kateri jaše. „Gombela“ gre od hiše do hiše in pleše. Goni jo smešno oblečen človek, drugi pa darove pobira.

Ako se v istem pustu ni nobena deklina iz vasi ženila, privlečejo včasih še fantje velik ploh po vasi. Oblečeni so v žensko oblačilo, ter se neusmiljeno jokajo. Drugokrat jim pa deklice povrnejo, ter se v moškem oblačilu pred in za plohom jočejo, ako se nobeden fant ni oženil.

S tem bil bi oficijelni pust prav za prav končan, pa ker se začne pepelnica še le stoprv o polnoči, ko začnejo zvoniti, tudi mi ne gremo spat, temveč rogovilimo naprej.

Zvečer je pri vsaki hiši domači praznik. Nakuha, napeče in napraži se vsega, kar hiša premore. Vsak gospodar povabi svoje ljudi, znance in gostače, kateri si doma kaj posebnega privoščiti ne morejo. Posebno v hišah, kjer je kaj hčerá v istem pustu na možitev čakalo, pa na drenu obsedelo, napravi se cela gostija, češ, to smo za gostijo pripravili in na jezo vsemu moškemu spolu mora se danes pojesti in popiti.

Med jedjo pridejo še različni nepovabljeni gosti. Semtertje pritepe se kaki prodajalec s staro kramo, katero razpoloži po klopeh. Ta prodaja tiče mleko, uni žabje perje. Vsaki hvali svojo robo. Ta še ni dobro duri za petami zaprl, ko se izbine duri zopet mahoma odpro in v hišo se pripodi cela gruča vaških otrok. Pa ko bi mignil, izginejo vsi. Eni posmuknejo pod posteljo, drugi pod klopi, tretji pod mizo in zopet drugi se splazijo na peč. — Sedaj vè vsakdo, da pride „Rusa“.

„Rusa“ je človek, kateri ima čez glavo vrženo rjuho, v rokah pa palico z glavo, kakor pri „Gambeli“. Razloček med obema je to, da je v „Rusi“ le eden človek, v „Gambeli“ pa dva. „Rusa“ pa ne gre takoj v hišo.

Najprej pride gonjač sam, ter praša gospodarja, bi le hotel neko „stvar“ kupiti, katero je v šumi dobil. Gospodar preudarja z važnim obrazom, da znabiti, ako ne bo predraga, samo videti jo mora prej. Zdaj gonjač stvar pokliče v hišo, a večkrat jo mora prej prositi preden vstopi. Sedaj se prične anatomska preiskava. Gonjač odpre ji usta, kaže gospodarju, da ima stvar dobre zobe, ter da zomore zategadelj prav dobro „ručati“. Ker se pa gospodarju še vedno ne zdi vredna, pokaže mu gonjač, kako urna je ta stvar. Reče ji: „Rusa išči cucke!“

Na ta klic skače stvar po hiši okrog, spenja se pod postelje, klopi in mize po poskritih otrocih, ter jih z žrebljenatimi zobmi in ježevo kožo na gobcu prav krepko obdeluje, da je stok in krik. Pa ravno to se gospodarju ne dopada, češ, da je baje prehuda in bi mu vso njegovo děco poklala. Zraven je še cena previsoka in s kupčijo ni nič. Gonjač, kakor tudi mož v „Rusi“ dobita glažek vina in tako se gre „stvar“ k prihodnjemu hramu prodajat kjer se ista komedija ponavlja.

V hiši se pa še pojedá in popíva, dokler ne naznani zvon v zvoniku, da je pusta konec in se začno resni postni dnevi.

Pust z vsemi norčijami in veseljem izdihne o polnoči z polnim želodcem, pa prazno možnjo svojo grešno dušo.

Ker telesno in duševno mačkinje mijavkanje tistih, ki so se oženili in onih ki bi se radi, pa se niso, spada uže v postni čas, bo se isto gotovo popisalo enkrat taj po 40 mučenikih, ako jih ta dan ne bo več, kadar poljanci na ptujskem mostu „babo žagajo“.

Za slovo vas še vse lepo prosim, da si ohranite dober želodec, katerega človek vedno dobro, v prepustu pa zlasti potrebuje. Saj pravi naš Stritar:

„Kdor hoče na svetu dolgo živeti,

Ta mora dober želodec imeti;

Dober želodec, pa slabo srce,

Oboje dobro, to skupaj ne gre.“

Ergo, volite! Da ste mi zdravi!

J. St.